

GÖBEKLİTEPE

TARİHİN SIFIR NOKTASI

ZERO POINT IN TIME

2019 Göbeklitepe Yılı | 2019 The Year of Göbeklitepe

Kazı Başkanı Prof. Dr.Klaus Schmidt Anısına...

**In The Memory Of Professor Klaus Schmidt
Head Of The Excavations...**

Peygamberler şehrinin kıymetli misafirleri,

İnsanlara hizmet etmenin bir insana verilen en önemli ayrıcalıklardan biri olduğu düşünülür.

Bir kentin Belediye Başkanlığı, bu ayrıcalığı yaşamının ismi olsa gerek. Yürütmekte olduğum Büyükşehir Belediye Başkanlığının, Dünyanın en eski kenti ve ilk mabedin bulunduğu, medeniyetin beşiği Şanlıurfa olması beni ayrıca gururlandırmakta ve sorumluluk duygumu artırmaktadır.

Peygamberler şehri olarak kutsal kabul edilen Şanlıurfa'da, arkeolojik keşifler ile tespit edilen Göbeklitepe'nin Dünyanın ilk mabedi olması; bu kadim kentin 12.000 yıllık bir dini merkez olduğunu kanıtlamakta ve heyecanımızı artırmaktadır.

12 bin yıllık geçmişiyle tarihin sıfır noktası olarak nitelendirilen Göbeklitepe Arkeolojik Alanı Ülkemizin 18'inci varlığı olarak UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne kaydedildi. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından ülkemizde 2019 yılı "Göbeklitepe Yılı" olarak ilan etmesiyle beraber Göbeklitepe'nin yanında birçok önemli kültürel zenginliğe sahip olan ilimizde turizmi, ekonominin lokomotifine haline getirmek en önemli amaçlarımızdan birisidir.

Bu hedefe ulaşabilmemiz için tüm potansiyelimizi harekete geçirmek ve koordine içinde el birliğiyle çalışmak zorunda olduğumuzun bilincindeyiz.

Bu düşüncelerle ömrünün önemli bölümünü Göbeklitepe'ye adayan, bu benzersiz kültür ve tarih mirasını insanlığa kazandıran Klaus Schmidt'i saygıyla anıyorum.

Zeynel Abidin BEYAZGÜL
Büyükşehir Belediye Başkanı

Distinguished guests of the city of prophets,

It is believed that serving the people is one of the most important exceptions given to a person.

Being the Mayor of a city is probably the name of such an exception. Being the Mayor of the city of Şanlıurfa, which is the oldest city and hosts the first temple in the world and is the cradle of civilization, adds to my pride and increases my responsibility.

The fact that Göbeklitepe is the first temple in the world, which is discovered after archeological excavations in Şanlıurfa, also known as the city of prophets, proves that the ancient city is a religious center since 12.000 years and adds to our excitements.

The Göbeklitepe Archaeological Site, which is described as the zero point of history with its 12 thousand-year history, was recorded on the UNESCO World Heritage List as the 18th item of our cultural heritage list. As Turkish President Mr. Recep Tayyip ERDOĞAN declared 2019 "The year of Göbeklitepe", one of our most important goals is to use tourism to drive economic growth in our city that has many cultural richness besides Göbeklitepe.

We are aware that in order to achieve this goal, we need to mobilize all our potentials and work in coordination.

Having said this, I hereby commemorate Professor Klaus Schmidt, who dedicated a considerable time of his life to Göbeklitepe and introduced this unique cultural and historical heritage to the humanity.

Zeynel Abidin BEYAZGÜL
Metropolitan Mayor

Günümüzden yaklaşık 12.000 yıl öncesine tarihlenen ve bizler için eşsiz ve etkileyici bir arkeolojik değer olan Göbeklitepe, onu yapan neolitik dönem insanları için emsalsiz bir kült merkezi idi.

Coğrafi konum itibarı ile Göbeklitepe Şanlıurfa şehrinin 22 km kuzeydoğusunda yer almakta, deniz seviyesinden yaklaşık 800 metre yüksekliği ile Harran ovasının kuzey sınırına hakim bir noktada bulunmaktadır. Ören yerinin en yüksek noktasında bulunan 'Dilek Ağacı' ovanın hemen hemen her yerinden görülebilir. Göbeklitepe, 'Dilek Ağacı'nın yanbaşıından bakıldığında ise uçsuz bucaksız okyanus gibi bir ova manzarası karşılar insanı...

Dated 12.000 years before and a unique and impressive archeological value for us, Göbeklitepe was a prominent cult center for the people of the Neolithic Age who built it.

Geographically, Göbeklitepe falls 22 km northwest of Şanlıurfa province; is at the northern border of the Harran plain, 800 m above the sea level standing on a dominant position. Standing at highest point of the site, the 'Wish Tree' can be seen from every point of the plain. When looked from the 'Wish Tree' of Göbeklitepe towards the plain, you will be met with a boundless, ocean-like view of the scene.

Son avcı-toplayıcılar...

Avcı-toplayıcı bir yaşam tarzından, yerleşik hayata, çiftçi-üretici düzene geçmek üzere olan insanların eseridir Göbeklitepe. Binlerce yıl öncesinin avcı toplayıcıları, insanlık tarihi için önemli bir değişim sürecinde, sandığımız gibi mütevazı ve basit bir yaşam tarzıyla yetinmemiş olduklarına, aksine, görkemli bir evre yaşadıklarına dair izleri Göbeklitepe ile günümüze kadar aktarmışlardır.

Yetkin taş ustaları...

Göbeklitepe'yi benzersiz kılan özelliklerinden biri, tarihlendirildiği zaman ayırıcında olması beklenilmeyen anıtsal bir mimarinin, son derecede gelişkin bir sembolik dünyanın izlerini barındırmasıdır.

Kazı çalışmaları sonucunda ortaya çıkarılan etkileyici anıtsal buluntular yetkin bir taş işçiliğini yansıtmaktadır. Taş üzerinde kabartma tekniğiyle yapılarak aktarılan motiflerin içerik zenginliği ise karmaşık bir düşünsel düzeye ulaşıldığını göstermektedir. Tüm bu bulguların yanında, eserlerin nitelik ve nicelikleri gözlemlendiğinde, rastlantısal değil düzenli bir tekrarlar şeklinde saptanabilen büyük boyutluluk, anıtsallık ve sayısal yoğunluk, arka plânda olması gereken gelişkin sosyal düzenin, organizasyon ve koordinasyon kabiliyetinin ipuçlarını vermektedir.

Last hunter-gatherers...

Göbeklitepe is the work of people who were shifting from hunter-gatherer lifestyle to a settled life and farmer-producer system. Göbeklitepe proves that hunter-gatherers before thousands of years were not living a modest and simple life, but on the contrary were living through an effulgent phase.

Competent stone masters...

One of the features making Göbeklitepe unique is the fact that this monumental architecture, which is not expected from its timeframe it is dated, carries traces of a very developed symbolic world.

The impressive monumental findings revealed through excavations reflect a competent stone workmanship. The richness of the contents of the motifs made through relief technique on stones shows that a complex intellectual level was reached. In addition to all these findings, as the quality and quantities of the works are observed, clues of a huge dimensionality, monumentality and numeric density, which can be identified in a regular repetition rather than randomly, a developed social system, organization and coordination ability, which should remain backwards, is found.

Buluşma merkezi...

Göbeklitepe, çapı 20 metreye ulaşan yuvarlak ve oval planlı, sayısı 23'ü bulan yapılardan oluşur. Bunlardan 6 tanesi kazı sırasında ortaya çıkarılmış, diğerleri jeomanyetik ve georadar yöntemleriyle yapılan toprak üstü ölçümler sonucunda belirlenmiştir. Bu ölçümlerle elde edilen sonuçlar, Göbeklitepe'nin insanoğlu tarafından seçilen ve meydana çıkarılan büyük bir buluşma merkezi olduğu ve günlük yaşama yönelik mekanlarla değil, törensel amaçlı inşa edilmiş, anıtsal yapılarla kaplı olduğu görüşünü desteklemektedir.

Mimari gelenek...

Göbeklitepe'nin yuvarlak planlı yapılarının merkezinde iki tane serbest duran boyu 6 metreyi bulabilen kireçtaşından şekillendirilmiş T- biçimli dikilitaşlar bulunmaktadır. Aynı formda ama daha küçük boyutlu dikilitaşlar ise yapı duvarlarının iç çeperlerine merkez iki dikilitaşa yönlendirilmiş olarak yerleştirilmiştir. Dikilitaşların üzerlerinde kabartma tekniğinde yapılan hayvan motifleri ve çeşitli soyut semboller bir tür haberleşme sisteminin kalıntılarını, 12.000 yıl öncesinin sembolik dünyasını, hafızasını, mesajlarını bugüne ulaştıran bulgulardır.

Meeting center...

Göbeklitepe is formed of 23 structures, each of them round and oval planned, with diameter up to 20 meters. 6 of these structures have been revealed during the excavations and the others have been identified through measurements made with geomagnetic and geo radar methods. The results obtained from these measurements support the view that Göbeklitepe is a huge meeting point selected and built by humans and is covered with monumental structures built for ceremonial purposes rather than daily usage.

Architectural tradition...

At the center of the round shaped structures of Göbeklitepe two free standing steles shaped with limestone with up to 6 meters height are present. Other steles with the same shape but smaller dimensions are positioned at the internal perimeters of the structure walls facing the two center steles. Animal motifs and various abstract symbol relieves on the steles are findings that pass the traces of a communication system, symbolic world, memory and messages of 12000 years before to the present day.

Kutsal dağın terkedilmesi...

Göbeklitepe'de anıtsal mimari yapıları, büyük boyutlu heykel traşlık eserleri, kabartma tekniğinde yapılmış zengin içerikli motiflerden oluşan sembolik dili ile karşımıza çıkan neolitik dönem kültürü yaklaşık M.Ö 8000 yıllarında sona ermiştir. Bu tarihten sonra Göbeklitepe insanoğlu tarafından terkedilmiş, benzer ya da farklı amaçlar için kullanılmamıştır.

Böylelikle Göbeklitepe avcı toplayıcı yaşam tarzının ve sosyal sisteminin yarattığı ve sadece bu dönemde kullanılan sonraki devirlerde devamı ya da tekrarı olmayan ünik bir kültürün merkezini temsil etmektedir.

Bu dönemde hayat tarzlarını da değiştirmeye başlayan son avcılar, eski kimliklerini, avcı toplayıcı yaşamlarında onlar için önemli olan inanışlarını, sembol dünyalarını tahrip etmeden terketmişlerdir. Bu nedenle son avcılarının buluşma merkezi olan bu eşsiz tapınaklar dağı, ıssız, irak, sessiz doğal ortamda, üzeri kapatılarak tahrip edilmeden günümüze kadar ulaşabilmiştir.

Keşif için ilk şans...

Urfa şehir merkezine yakınlığına, hemen hemen heryerden görülebilen bir noktada olmasına rağmen Göbeklitepe Neolitik dönem insanları tarafından terkedildikten sonra binlerce yıl sessizliğe bürünmüştür. Yeniden keşfedilmek için iki şans çıkmıştır Göbeklitepe'nin karşısına.

Göbeklitepe' nin varlığına arkeolojik araştırmalarda ilk kez, 1980 yılında yapılan bir yayında rastlanır. 1963 yılında İstanbul ve Chicago Üniversitelerinin ortaklaşa yaptığı bir yüzey araştırmasında, Göbeklitepe, V 52 adıyla neolitik yerleşme olarak saptanmış ve yüzey araştırması ile ilgili 1980 yılında yapılan yayında Peter Benedict tarafından yazılan makalede yerleşme ile ilgili ilk bilgiler verilmiştir. Bu makalede yer alan kısa tanıtımda Göbeklitepe'nin yamaçlarının çakmaktaşıyla dolu olduğu ve en yüksek iki tepeliğin üstünün gömütlüklerle kaplı olduğu yazılıdır.

Ancak bu araştırmanın yapıldığı yıllarda neolitik dönem hakkında bilinenler, Göbeklitepe'nin özel bir yer olarak anlaşılmasına olanak vermemiştir. Bu nedenle 1963 yılında ilk kez arkeologlar tarafından ziyaret edilen Göbeklitepe keşfedilmenin eşliğinden dönüştür.

Abandoning of the sacred mountain...

The monumental architectural structures, sculpture works of big dimensions, and the Neolithic Age cult, which we come across to in Göbeklitepe with its relief technique, and symbolic language with motifs of rich contents, have ended at about 8000 B.C. After this period, Göbeklitepe has been abandoned and not used for similar or different purposes.

Thus Göbeklitepe represents the center of a unique cult, established by hunter-gatherer lifestyle and social system, and not used or repeated in the later periods.

The last hunters who have started altering their lifestyles at this period have abandoned their former identities, beliefs, and symbolic world, which were important for them during their hunter-gatherer life, without destruction. Therefore, this unique temples mountain, which was the meeting point of the last hunters, has arrived to the present day after covering it not to be destroyed in a deserted, remote and silent natural environment.

First chance for discovery...

Despite its proximity to Urfa city center and almost being seen from every location, after being abandoned by the people of the Neolithic Age, Göbeklitepe fell to a silence for thousands of years. Göbeklitepe has come across two chances for being rediscovered.

The existence of Göbeklitepe in archeological researches was first revealed in a publication published in 1980. In a surface survey conducted jointly by the Universities of Istanbul and Chicago in 1963, Göbeklitepe was identified as a Neolithic settlement and coded as V52. In the publication dated 1980 about the surface survey, the first information about the settlement were given in an article written by Peter Benedict. In a short explanation in the article, it was written that the slopes of Göbeklitepe were covered with limestone and the highest two hills with sepulchers.

However, the information about the Neolithic Age during the survey was conducted was not vast enough to provide an understanding that Göbeklitepe was a special place. Thus, Göbeklitepe just missed the chance of being rediscovered when it was first visited by archeologists in 1963.

Keşif yolunda ikinci şans...

Yeniden keşif için ikinci şans 1980 li yıllarda ortaya çıkmıştır. Göbeklitepe'nin bulunduğu toprakları tarla olarak kullanan Örencik köyünden Yıldız ailesi fertleri, buldukları iki heykeli Şanlıurfa Müzesi'ne götürmüşler ancak bu eserler sahte şüphesi ile değerlendirilmiş, Göbeklitepe yine keşfedilme şansını yakalayamamıştır. Sahte şüphesine rağmen Müze depolarında koruma altına alınan bu eserler kazı çalışmaları başladıktan sonra ekibimize gösterilmiştir.

Ve keşif...

1981-1993 yılları arasında yapılan, bugün Atatürk Barajı suları altında kalan Nevali Çori kazısının, Göbeklitepe'nin 1994 yılında tarafımızdan farkedilmesinde ve burada ivedilikle kazı çalışmalarına başlamamızda önemli bir rolü bulunmaktadır.

Bugün Göbeklitepe'nin en karakteristik buluntu grubu olarak bildiğimiz T-biçimli dikilitaşlar ve büyük boyutlu kireçtaşından yapılmış heykeller ilk olarak Nevali Çori kazısında arkeologların karşısına çıkmıştır.

1994 yılında Göbeklitepe'ye yaptığımız ilk ziyarette 1963 yılında Göbeklitepe'yi ziyaret eden meslektaşlarımızla aramızdaki fark ve de şans Nevali Çori kazısının bizlere verdiği bilgi ve tecrübe olmuştur.

Bu arka plan bilgisi ile, 1963 yılında yapılan araştırmada modern mezar taşları olarak tanımlanan eserlerin aslında, neolitik dönem T-biçimli dikilitaşlarının üst kısımlarının olduğunu anlamak mümkün olmuştur. Yüzeyde bulunan eserlerin dağılım alanının genişliği ve bulunduğumuz noktanın topografik özellikleri çok özel bir arkeolojik değer ile karşı karşıya olduğumuz kanısını güçlendirmiş ve Göbeklitepe'de günümüze kadar devam eden araştırma projemiz başlamıştır.

Second chance on the path of discovery...

The second chance on the path of rediscovering came at the mid-1980s. Members of the Yıldız family who used the lands where Göbeklitepe existed in Örencik village, had found two statues in their field, took them to the Şanlıurfa Museum but these were not considered thinking that the statues were fake; so Göbeklitepe once again missed the chance to be rediscovered. These two statues, despite the suspicion of being fake, were kept under protection at the warehouses of the museum and later delivered to the excavation team after the excavations started.

And discovery...

The excavations of Nevalı Cori, now under the Atatürk Dam, which took place in 1981-1993, had a major role in the revealing of Göbeklitepe in 1994 and starting the excavations immediately.

T-shaped steles and the big sized limestone statues, which are known as the most characteristic findings group of Göbeklitepe, were first revealed by archeologists at excavations in Nevalı Cori.

In our first visit to Göbeklitepe in 1994, our difference from our colleagues who visited the site in 1963, and in fact our chance, was our knowledge and experience we had obtained through Nevalı Cori excavations.

With this background information, it was then possible to understand that the artifacts identified as modern tombstones in 1963 were in fact top parts of the T-shaped steles from the Neolithic Age. The width of the distribution area of the artifacts found at the surface and the topographic features of the point where we stand has strengthened the idea that we have come across a very special archeological value and thus the research project in Göbeklitepe, which continued to the present day, started.

SİT alanı...

1995 yılından beri ekibimizle kazı çalışmalarını sürdürdüğümüz Göbeklitepe barındırdığı anıtsal mimari ve görkemli buluntuları yanısıra konumu ile de diğer arkeolojik merkezlerle farklılaşır. Her türlü su kaynağından uzaktadır Göbeklitepe. Kazılar sırasında ortaya çıkarılan mimari ve yontu eserlerinde kullanılan kireçtaşının elde edildiği taş ocakları Göbeklitepe'nin üzerinde bulunduğu kaya platosundadır. Göbeklitepe etrafında bulunan bu taş ocakları, atölye ve işlikleri ile birlikte gelişmiştir.

Tüm bu taş ocakları ve arkeolojik kazılar sonucu ortaya çıkarılan eserlerin tamamı Göbeklitepe birinci derece arkeolojik SİT alanını oluştururlar.

Koruma modelleri...

Göbeklitepe 1. derece arkeolojik SİT alanı çevresinde ve yakınında modern bir yerleşme bulunmamaktadır. En yakın günümüz yerleşmesi güneybatı yönünde, 3 Km. uzaklıkta bulunan Örencik köyüdür. Kazı alanının bu konumu ve topografik özellikleri, koruma modelleri oluşturmak açısından çok büyük bir şans oluşturmaktadır. Gerek Türkiye'de gerek Dünyada birçok arkeolojik yerleşme; yakında bulunan modern mimarinin, yapılan yeni yolların, barajların, kontrol edilemeyen yapılaşmaların tehditi altında bulunmakta, hatta zaman zaman modern dünyanın ihtiyaçları arkeolojik değerlerin önüne geçmektedir. Oysa Göbeklitepe ve çevresine baktığımızda arkeolojik eserlerin eşsizliğinin yanı sıra koruma önlemleri açısından da ender rastlanılacak ve iyi değerlendirilmesi gereken bir duruma karşılaşılmaktadır. Göbeklitepe kuzey ve doğu yönünde hali hazırda koruma altında olan orman bölgesi ile sınırlıdır.

Göbeklitepe'de arkeolojik kalıntıların çevresindeki el değmemiş doğal doku olduğu gibi korunabildiği takdirde, insanlığın evrensel belleği için emsalsiz izleri günümüze taşıyan buluntuya gerekli hassasiyet gösterilmiş olacaktır. Göbeklitepe'nin ziyaret edilmesi ile ilgili gerekli tüm oluşumlar arkeolojik SİT alanının ve bir koruma koridorunun dışında planlanmaktadır.

Tüm bu özellikleri ile Göbeklitepe, 15.04.2011 tarihinden itibaren UNESCO Dünya Kültür Mirası aday listesinde yer almakta ve 01.07.2018 tarihinde UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesine dahil edilmiştir.

Archeological site...

Göbeklitepe, in which we continue excavations since 1995, with the monumental architecture and effulgent findings it hosts, and its location, differentiates from other archeological centers. It is far from all water resources. The quarries, from which the limestone used at architectural and sculptural artifacts was taken, are on the rock plateau on which Göbeklitepe stands. The stone quarries, which were located around Göbeklitepe, were developed with their ateliers and workshops.

All these quarries and the artifacts revealed through archeological excavations, all together form the Göbeklitepe first degree archeological site.

Conservation models...

There are not any modern settlements around or near Göbeklitepe first degree archeological site. The nearest present day settlement is the Örencik village 3 km to the southwest of the site. The location and topographic features of the excavation site presents a great chance for developing conservation models.

Many archeological settlements whether in Turkey or the rest of the world, are under threat of the nearby modern architectures, new roads, dams, uncontrolled housing and even requirements of the modern world come before the archeological values. However when we look at Göbeklitepe and surroundings, apart from the uniqueness of the archeological artifacts, it is seen that we are across a very rare situation in terms of conservation models, which should be evaluated very well. Göbeklitepe is bordered with a protected forest zone from the northern and eastern directions.

In case the intact natural texture around the archeological remnants is conserved as it is, the necessary sensitivity will be shown for Göbeklitepe, the universal memory of the humanity. All formations related with visiting of Göbeklitepe are being planned outside the archeological site and a conservation corridor.

With all these features, Göbeklitepe is in the representative list of UNESCO World Cultural Heritage since 15.04.2011 and was included in the UNESCO World Cultural Heritage List in 01.07.2018.

Dikilitaşlar...

Göbeklitepe'nin en karakteristik buluntularını T-biçimli dikilitaşlar oluşturmaktadır. Bunlar yekpare taştan şekillendirilmişlerdir. Üzerlerinde genellikle kabartma tekniğinde, ender olarak kazıma tekniği ile çeşitli motifler yapılmıştır. Motifler arasında en çok tekrarlananları tilki, yaban domuzu ve yılan betimlemeleridir. Dikilitaşlar üzerinde doğal üslupta yapılan hayvan kabartmaları yanında bazı soyut sembollere de rastlanılmaktadır.

İnsan tasvirleri...

Göbeklitepe'nin T-biçimli dikilitaşları stilize edilmiş büyük boyutlu insan tasvirleri olarak düşünülmelidir. T-biçimini oluşturan üst kısım baş kısmıdır. Burada bilinçli olarak, ağız, burun gibi yüz ayrıntıları belirtilmemiştir. Stilize insan tasvirini algılamaya en uygun örnekler D yapısı merkez dikilitaşlarıdır. Bu örneklerde gövdeden uzanan kolları, gövdenin ön kısmında birleşen elleri, bir kemer motifini ve kemerden sarkan post tasvirini görmek mümkündür.

Karmaşık sahneler...

Göbeklitepe'de bulunan kabartmaların içerik zenginlikleri bunların sadece bir süs unsuru olarak yapılmadıklarını, ait oldukları dikilitaşın ve yapının özelliklerini yansıttıklarını düşündürmektedir. Göbeklitepe D yapısında bulunan P43 numaralı dikilitaş gibi bazı örneklerin üzerinde karmaşık bir sahne, bir kompozisyon işlenmiştir.

P43 numaralı dikilitaş üzerindeki zengin içerikli kabartma kompozisyonunun ortasında büyük bir akbaba motifi bulunur. Akbabanın kanatlarının üzerinde yuvarlak bir obje, yan tarafında ise iki farklı kuş ve yılan motifi yapılmıştır. Dikilitaşın üst bölümünde ziyaretçilerimizin hemen hepsinin 'çanta' olarak adlandırdığı, üç adet birbirine benzeyen figür bulunur. Bu üçlünün yapı modelleri olabileceği düşünülmektedir, hepsinin üzerinde birer küçük hayvan kabartması bulunmaktadır. Dikilitaş gövdesinin alt kısmına ise büyük boyutlu bir akrep motifi hakimdir. Akrep figürünün hemen altında ise başsız bir insan motifi bulunmaktadır.

Steles...

The most characteristic findings of Göbeklitepe are the T-shaped steles, which are shaped from solid entire rocks. There are various motifs on these steles, generally with relief technique and rarely carved. In most of the motifs fox, wild boar and snakes are portrayed. In addition to the natural animal reliefs, there are also some abstract symbols seen on the steles.

Human figures...

T-shaped steles of Göbeklitepe should be considered as stylized big size human figures. The T-shape at the top is the head of the human. Here the mouth, nose and other facial details are not depicted consciously. The most suitable samples for understanding of the stylized human figures are the D structure central steles. In this sample it is possible to see the arms extending from the body, hands uniting at the front part of the body, a belt motif and a fur figure leaning out from the belt.

Complex scenes...

The content wealth of the relieves in Göbeklitepe make one think that these were built not only as ornaments but they also reflect the characteristics of the stele and structure they belong. A complex scene and composition is processed on the stele numbered P43, which exists in structure D in Göbeklitepe.

There is a big vulture motif at the center of a rich contented relief composition on this P43 stele. A round object exists on the wings of the vulture and there are two different bird and snake motifs on the sides. On the top part of the stele, there are three similar figures, which are named as “bags” by most of the visitors. It is believed that this trio might be building models. The bottom part of the stele is covered with a big scorpion motif. Below the scorpion motif exists a headless man figure.

Yaban ördekleri ve yılanlara dönüşen su dalgaları...

D yapısında bulunan bir başka T-biçimli dikilitaş olan P33'ün üç farklı yüzeyinde yapılan kabartma motifler birbirleri ile bağlantılı olarak tasarlanmıştır. Dikilitaşın doğu cephesinde üst üste yerleştirilmiş kuş motifleri, bu kuş motiflerinin arasında su dalgalarına benzer hatlar bulunur. Ancak eserin kuzey yönüne bakan dar yüzeyi incelendiğinde, bu dalgaya benzer hatların yılan gövdeleri oldukları ve buradaki üçgen yılan başları ile birleştikleri görülür. Dikilitaşın batı yönüne bakan geniş yüzeyinde ise bir tilki kabartması bulunur. Bu kabartma erkek cinsiyeti belirtilmemiş tek hayvan kabartmasıdır Göbeklitepe'de.

Göbeklitepe C yapısında P12 numaralı dikilitaş üzerinde ise yaban ördeklerinden oluşan bir kompozisyon, bir yaban domuzu ve tilki kabartması bulunmaktadır. Tilki figürü boyun hizasından itibaren bir seklinin yapımı ile kapatılmıştır.

A yapısı...

Göbeklitepe'de üzerlerinde kabartma motifleri bulunan T-biçimli dikilitaşların ilk örnekleri A yapısında bulunmuştur. P1 ve P2 adını verdiğimiz 'ilk' iki T-biçimli dikilitaşın üzerlerindeki motifler, B yapısındaki 'ikiz' örneklerin aksine birbirlerinden oldukça farklıdır. P1 numaralı T-biçimli dikilitaş üzerinde iç içe geçmiş, üçgen başlı yılanlardan oluşan, geniş alan kaplayan bir motif, onun altında ise küçük bir koç figürü görülür. P2 numaralı T-biçimli dikilitaş üzerinde ise alt alta sıralanmış vaziyette boğa, tilki ve turna kabartmaları bulunmaktadır.

Wild ducks, and water tides turning into snakes...

The relief motifs on three different surfaces of the P33, which is another T-shaped stele in Structure D, have been designed with links to each other. On the eastern face of the stele there is bird motifs placed over each other and lines similar to water tides among the bird motifs. However if the narrow surface of the stele, which faces north, is observed, it is seen that these water tide like lines are bodies of snakes and at this point the lines meet with triangular shaped snake heads. On the wide surface of the stele facing west there is a fox motif. This is the only animal motif, in which the sex of the animal, a male, is not shown in Göbeklitepe.

On the stele number P12 in Structure D in Göbeklitepe, there is a composition of wild ducks, a wild boar and a fox motifs. The fox figure is covered after the neck with the building of a platform.

Structure A...

The first samples of T-shaped steles with relief motifs in Göbeklitepe were found in Structure A. The motifs on the first two T-shaped steles, which were named as P1 and P2, are quite different from each other unlike the “twin” samples in Structure B. On the T-shaped stele numbered P1; there is a motif covering a large area, which shows triangle headed snakes wrapped to each other, and a small ram figure beneath. T-shaped stele numbered P2 on the other hand carries reliefs of a bull, fox and a crane standing from top to bottom.

Göbeklitepe' de çıkarılan başlıca eserler

2019

www.sanliurfa.bel.tr

info@sanliurfa.bel.tr

T : 0 414 216 13 50 / F : 0 414 318 51 52

Yayın Koordinatörü / Editorial Coordinator

Necmi KARADAĞ

Fotoğraflar / Photographs

Göbeklitepe Kazı Ekibi

Yasin KÜÇÜK

Metinler / Texts

Prof. Dr. Klaus SCHMIDT

Çiğdem SCHMIDT KÖKSAL

Salih BOYBAY

Çetin KAYA

Yayına Hazırlayanlar / Editing

Cihat KÜRKCÜOĞLU

Hamdu'llah KÖZCÜ

Salih BOYBAY

Çetin KAYA

Tasarım / Design

Burcu İĞRET

Mehmet Necmi KÜÇÜKOĞLU

İngilizce Çeviri / Translation

Muhammed İkbal SAYLIK

Salih BOYBAY

Baskı

Göbeklitepe'ye Nasıl Gidilir?

How to go to Göbeklitepe?

BÜYÜKŞEHİR
ŞANLIURFA

